HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

רובא דמני במעשה. כגון עיבור הבהמה דתלי בהרבעה ומיכא למיקם שמע לה עלה עליה זכר הילכך ספק: **ואני איני אומר כן.** מיני מולק עליך בלשון שמועתי מלא בלשון אחר. ולקמן מפרש מאי מיכא בין סבריה לגמריה: **כמאי קמיפלגי ר' ישמעאל.** וגמריה דר' יהושע דקתני לעיל ישמעאל דמשוי ליה ודאי בכור מיפטרא. כגון גבי ריפא דשמעתא דאי הוה מזלינן בתר רובא הוה משוינן ליה פשוט ודאי (להמ) מכאן [ו] ואילך [ז] (הוה) הילכך חייש למיעוט למומרא ומשוי ליה ספק מלא הכא אי חייש למיעוט קולא הוא דאפילו בת שנתה מיהו למיעוט קולא ספק: **גמריה.** מלבל אמרו [ח] (אית ליה דזעירי): **סבריה.** ואני איני אומר כן כו': **דטינוף [ט] בפוף שפה.** שרטינוף שהתחילה לטנף בתחלת חדש שביעי: **אין טינוף פחות מל' יום.** דאיכא מקבלת זכר על ל' יום: **לגמריה.** דלא[י] [יא] ידעינן שטינפה בת שנתה מדר' ישמעאל פליג דאמר בת שנתה ואפי' לכהן וקט"ל אימו אפילו ילדה בתוך שנתה ספק דלמא טינף בתוך ג' חדשים או ד' משנולדה וחזרה וילדה בתוך שנתה ואיכא למיחש דלא טינף [יב] על סוף שפה וטינפה בסוף שפה כדאמר רבי יהושע בסבריה הטוה בכור מעלית הוא דהטוה טינוף לאו טינוף גמור הוא דאם טינוף היה לא הוה ילדה בתוך שנתה עד יום אחד בשנה שניה דטינוף הכולי עלמא לא פליגי דטינוף פותר והכא בחוששין לטינוף קא מיפלגי רבי ישמעאל סבר אין חוששין לטינוף ור' יהושע סבר חוששין לטינוף ולא חייש והאמר רבא מחוורתא רבי ישמעאל כר"מ ס"ל דחייש למיעוט כי חייש לחומרא לקולא לא חייש ואיבעיא אימא בין לקולא בין לחומרא חייש והכא במטנפת וחוזרת ויולדת בתוך שנתה קמיפלגי דרבי ישמעאל סבר מטנפת אינה חוזרת ויולדת בתוך שנתה והא מדאוליד ודאי לא טניף ור' יהושע סבר מטנפת חוזרת ויולדת בתוך שנתה ואני איני אומר כן אלא עז שטינפה בת ששה תוך שנתה רחל שטינפה בת שנתה יולדת בתוך שתים אמר ר' עקיבא אני לא באתי לידי מדה זו אלא כל שידוע שביכרה אין כאן לכהן בלום וכל שלא ביכרה הרי זו לכהן ספק יאכל במומו לבעלים במאי קמיפלגי ר' ישמעאל ור' יהושע לימא בטינוף פותר קמיפלגי רבי ישמעאל סבר טינוף אינו פותר ורבי יהושע סבר טינוף פותר אי דחזינן [יג] דטינוף דכולי עלמא לא פליגי דטינוף פותר והכא בחוששין לטינוף קא מיפלגי רבי ישמעאל סבר אין חוששין לטינוף ור' יהושע סבר חוששין לטינוף ולא חייש והאמר רבא מחוורתא רבי ישמעאל כר"מ ס"ל דחייש למיעוט כי חייש לחומרא לקולא לא חייש ואיבעיא אימא בין לקולא בין לחומרא חייש והכא במטנפת וחוזרת ויולדת בתוך שנתה קמיפלגי דרבי ישמעאל סבר מטנפת חוזרת ויולדת בתוך שנתה ואני איני אומר כן אלא עז שטינפה בת ששה יולדת בתוך שנתה רחל שטינפה בת שנתה יולדת בתוך שתים אמר ר' עקיבא אני לא באתי לידי מדה זו. אלא כל שידוע שביכרה אין כאן לכהן בלום וכל שלא ביכרה הרי זו לכהן ספק יאכל במומו לבעלים במאי קמיפלגי ר' ישמעאל ור' יהושע לימא בטינוף פותר קמיפלגי רבי ישמעאל סבר טינוף אינו פותר ורבי יהושע סבר טינוף פותר אי דחזינן [יג] דטינוף דכולי עלמא לא פליגי דטינוף פותר והכא בחוששין לטינוף קא מיפלגי רבי ישמעאל סבר אין חוששין לטינוף ור' יהושע סבר חוששין לטינוף ולא חייש והאמר רבא מחוורתא רבי ישמעאל כר"מ ס"ל דחייש למיעוט כי חייש לחומרא לקולא לא חייש ואיבעיא אימא בין לקולא בין לחומרא חייש. ומטעם סמוך מיעוטא דלעין מתעברות לחזקה דבחזקת שלא ילדה ואימרע ליה רובא מן לחודאי ודאי בכור לגמ' פלגא ופלגא כלמאי בר"פ בתרא דיבמות (דף קיט.) ומשם התכרכמי והא דמטהרינן בספק טומאה בפרק בספר הלש (חולין דף פו.) היינו משום דילפין מסוטה [יד] ליטהר בדבר שאין בו דעת ליעלל ולהכי קאמר התם מה לסוטה שכן ספק טומאה לטהר יאמרו ספק איסור להיתר: **רבינא אמר אפילו תימא רבנן.** תימה לגמ' מאי הכי בר"פ בתרא דיבמות (דף קיט. ושם) אמתני' לגמ' תנאי ולגמ' תנאי לכהן מיכן ולהלן ספק רחל בת שתים ודאי לכהן מיכן ולהלן ספק פרה בת שלש ודאי לכהן מיכן ולהלן ספק חמורה כפרה ר' יוסי ברבי יהודה אומר חמורה בת ארבע שנים עד כאן דברי רבי ישמעאל כשנאמרו דברים לפני רבי יהושע אמר להן צאו אמרו לו [טו] לר' ישמעאל טעית אילו בוולד בלבד הבהמה נפטרת היה כדבריך [טז] (אלא) [יז] סימן הוולד בבהמה דקה טינוף ובגסה שליא ובאשה שפיר ושליא ואני (ל) [יח] אין אני אומר כן אלא עז שטינפה בת ששה יולדת בתוך שנתה רחל שטינפה בת שנתה יולדת בתוך שתים אמר ר' עקיבא אני לא באתי לידי מדה זו אלא כל שידוע שביכרה אין כאן לכהן בלום וכל שלא ביכרה הרי זו לכהן ספק יאכל במומו לבעלים במאי קמיפלגי ר' ישמעאל ור' יהושע לימא בטינוף פותר קמיפלגי רבי ישמעאל סבר טינוף אינו פותר ורבי יהושע סבר טינוף פותר אי דחזינן [יג] דטינוף דכולי עלמא לא פליגי דטינוף פותר והכא בחוששין לטינוף קא מיפלגי רבי ישמעאל סבר אין חוששין לטינוף ור' יהושע סבר חוששין לטינוף ולא חייש והאמר רבא מחוורתא רבי ישמעאל כר"מ ס"ל דחייש למיעוט כי חייש לחומרא לקולא לא חייש ואיבעיא אימא בין לקולא בין לחומרא חייש. מעיקרא נמי דהוה בעי למימר [יח] לקולא לא חייש משמע דאיתיה לר' ישמעאל אבל לר"מ בכ"מ חייש ומכ"מ מין לדקדק מכאן דהא דר"מ חייש למיעוטא היינו מלחומרא דמדחייש הכא לפילו להקל דהיינו [י] שלא [יט] נותנו לכהן דלא מזלינן בממון אחר הרוב ג"כ משום דלפילו לרוב [יט] מתעברות כשמגיעות לזמן הרחויות להתעבר שמסייע למיעוט ובפ' מין מעמידין (ע"ז דף לד:) גבי גביעת בית מוקיקי למר דר"מ חייש למיעוטא וגזר רובא אטו מיעוטא ולא גזר שמר מקומות אטו אותו מקום משמע דבאותו מקום נמי [כ] לאו מלחודייהו אלא מדלבנן מטעם גזירה אטו מיעוטא ובפ"ק דחולין (דף יב.) נמי דפריך לר"מ פסח וקדשים מאי לימיל דשרא רחמנא ולא קאמר בשר תאוה מאי לימיל למימר דשרא רחמנא משמע דמדלבנן חייש למיעוטא ולפילו גזר בשר תאוה בפסח וקדשים לא גזר דלא לפסר ולפ על פי שלא יכלו להעמיד שם גזירתם העמידוה היכא דלפסר ר"ע בדלחודייהו היכא דלפסר [כא] לפסר היכא דלא לפסר לבדוק לא לפסר לפ שלא לחודייהו דבדלחודייהו אין חילוק בין לפסר ללא לפסר לא היה לחכמים לאוס ולגזור היכא דלפסר כיון שרואו [כב] שוס מקום שלא חזו כגון היכא דלא לפסר ומיהו היכא דלחזקה מסייעא למיעוט נרמה לחייש ר"מ למיעוטו מדלחודייהו [כג] מדטהר גבי תינוק [ט] ועוד רומה להתיר בפרק כיסוי הדם (חולין דף פו:) לשחוט אותו ואת בנו מחר שמיטת חרם שוטה וקטן [מ] לפ על גב דאין רוב מעשיהן מקולקלין [כד] ול"ת בפרק הזהב (ב"מ דף נה:) גבי חמשה חומשין הן ממע דדמתי הוי מדלבנן לפילו לר"מ דקאמר עשו חיזוק לדבריהם ולמה לימו טבל דאוריימא דסמוך מיעוט אחין מעשרים לחזקה טבל וי"ל דאין זה חזקה דללמא כרבי יוסיעא [כה] עבדה שהכניסה במוך (נדרים דף נא.) ועוד דאין להחזיק שוס מלם ברשע בשביל מיעוט שאין מעשרין:

מחוורתא ר' ישמעאל כרבי מאיר סבירא ליה דחייש למיעוטא רבינא אמר אפילו תימא רבנן כי אזלי רבנן בתר רובא ברובא דלא תלי במעשה אבל רובא דתלי במעשה לא ת"ר עז בת שנתה ודאי לכהן מיכן ולהלן ספק רחל בת שתים ודאי לכהן מיכן ולהלן ספק פרה בת שלש ודאי לכהן מיכן ולהלן ספק חמורה כפרה ר' יוסי ברבי יהודה אומר חמורה בת ארבע שנים עד כאן דברי רבי ישמעאל כשנאמרו דברים לפני רבי יהושע אמר להן צאו אמרו לו [טו] לר' ישמעאל טעית אילו בוולד בלבד הבהמה נפטרת היה כדבריך [טז] (אלא) [יז] סימן הוולד בבהמה דקה טינוף ובגסה שליא ובאשה שפיר ושליא ואני (ל) [יח] אין אני אומר כן אלא עז שטינפה בת ששה יולדת בתוך שנתה רחל שטינפה בת שנתה יולדת בתוך שתים אמר ר' עקיבא אני לא באתי לידי מדה זו אלא כל שידוע שביכרה אין כאן לכהן בלום וכל שלא ביכרה הרי זו לכהן ספק יאכל במומו לבעלים במאי קמיפלגי ר' ישמעאל ור' יהושע לימא בטינוף פותר קמיפלגי רבי ישמעאל סבר טינוף אינו פותר ורבי יהושע סבר טינוף פותר אי דחזינן [יג] דטינוף דכולי עלמא לא פליגי דטינוף פותר והכא בחוששין לטינוף קא מיפלגי רבי ישמעאל סבר אין חוששין לטינוף ור' יהושע סבר חוששין לטינוף ולא חייש והאמר רבא מחוורתא רבי ישמעאל כר"מ ס"ל דחייש למיעוט כי חייש לחומרא לקולא לא חייש ואיבעיא אימא בין לקולא בין לחומרא חייש. ומטעם סמוך מיעוטא דלעין מתעברות לחזקה דבחזקת שלא ילדה ואימרע ליה רובא מן לחודאי ודאי בכור לגמ' פלגא ופלגא כלמאי בר"פ בתרא דיבמות (דף קיט.) ומשם התכרכמי והא דמטהרינן בספק טומאה בפרק בספר הלש (חולין דף פו.) היינו משום דילפין מסוטה [יד] ליטהר בדבר שאין בו דעת ליעלל ולהכי קאמר התם מה לסוטה שכן ספק טומאה לטהר יאמרו ספק איסור להיתר: **רבינא אמר אפילו תימא רבנן.** תימה לגמ' מאי הכי בר"פ בתרא דיבמות (דף קיט. ושם) אמתני' לגמ' תנאי ולגמ' תנאי לכהן מיכן ולהלן ספק רחל בת שתים ודאי לכהן מיכן ולהלן ספק פרה בת שלש ודאי לכהן מיכן ולהלן ספק חמורה כפרה ר' יוסי ברבי יהודה אומר חמורה בת ארבע שנים עד כאן דברי רבי ישמעאל כשנאמרו דברים לפני רבי יהושע אמר להן צאו אמרו לו [טו] לר' ישמעאל טעית אילו בוולד בלבד הבהמה נפטרת היה כדבריך [טז] (אלא) [יז] סימן הוולד בבהמה דקה טינוף ובגסה שליא ובאשה שפיר ושליא ואני (ל) [יח] אין אני אומר כן אלא עז שטינפה בת ששה יולדת בתוך שנתה רחל שטינפה בת שנתה יולדת בתוך שתים אמר ר' עקיבא אני לא באתי לידי מדה זו אלא כל שידוע שביכרה אין כאן לכהן בלום וכל שלא ביכרה הרי זו לכהן ספק יאכל במומו לבעלים במאי קמיפלגי ר' ישמעאל ור' יהושע לימא בטינוף פותר קמיפלגי רבי ישמעאל סבר טינוף אינו פותר ורבי יהושע סבר טינוף פותר אי דחזינן [יג] דטינוף דכולי עלמא לא פליגי דטינוף פותר והכא בחוששין לטינוף קא מיפלגי רבי ישמעאל סבר אין חוששין לטינוף ור' יהושע סבר חוששין לטינוף ולא חייש והאמר רבא מחוורתא רבי ישמעאל כר"מ ס"ל דחייש למיעוט כי חייש לחומרא לקולא לא חייש ואיבעיא אימא בין לקולא בין לחומרא חייש. מעיקרא נמי דהוה בעי למימר [יח] לקולא לא חייש משמע דאיתיה לר' ישמעאל אבל לר"מ בכ"מ חייש ומכ"מ מין לדקדק מכאן דהא דר"מ חייש למיעוטא היינו מלחומרא דמדחייש הכא לפילו להקל דהיינו [י] שלא [יט] נותנו לכהן דלא מזלינן בממון אחר הרוב ג"כ משום דלפילו לרוב [יט] מתעברות כשמגיעות לזמן הרחויות להתעבר שמסייע למיעוט ובפ' מין מעמידין (ע"ז דף לד:) גבי גביעת בית מוקיקי למר דר"מ חייש למיעוטא וגזר רובא אטו מיעוטא ולא גזר שמר מקומות אטו אותו מקום משמע דבאותו מקום נמי [כ] לאו מלחודייהו אלא מדלבנן מטעם גזירה אטו מיעוטא ובפ"ק דחולין (דף יב.) נמי דפריך לר"מ פסח וקדשים מאי לימיל דשרא רחמנא ולא קאמר בשר תאוה מאי לימיל למימר דשרא רחמנא משמע דמדלבנן חייש למיעוטא ולפילו גזר בשר תאוה בפסח וקדשים לא גזר דלא לפסר ולפ על פי שלא יכלו להעמיד שם גזירתם העמידוה היכא דלפסר ר"ע בדלחודייהו היכא דלפסר [כא] לפסר היכא דלא לפסר לבדוק לא לפסר לפ שלא לחודייהו דבדלחודייהו אין חילוק בין לפסר ללא לפסר לא היה לחכמים לאוס ולגזור היכא דלפסר כיון שרואו [כב] שוס מקום שלא חזו כגון היכא דלא לפסר ומיהו היכא דלחזקה מסייעא למיעוט נרמה לחייש ר"מ למיעוטו מדלחודייהו [כג] מדטהר גבי תינוק [ט] ועוד דומה להתיר בפרק כיסוי הדם (חולין דף פו:) לשחוט אותו ואת בנו מחר שמיטת חרם שוטה וקטן [מ] לפ על גב דאין רוב מעשיהן מקולקלין [כד] ול"ת בפרק הזהב (ב"מ דף נה:) גבי חמשה חומשין הן ממע דדמתי הוי מדלבנן לפילו לר"מ דקאמר עשו חיזוק לדבריהם ולמה לימו טבל דאוריימא דסמוך מיעוט אחין מעשרים לחזקה טבל וי"ל דאין זה חזקה דללמא כרבי יוסיעא [כה] עבדה שהכניסה במוך (נדרים דף נא.) ועוד דאין להחזיק שוס מלם ברשע בשביל מיעוט שאין מעשרין:

לגמריה

ואיבעיא אימא בין **לקולא** בין **לחומרא חייש.** מעיקרא נמי דהוה בעי למימר [יח] לקולא לא חייש משמע דאיתיה לר' ישמעאל אבל לר"מ בכ"מ חייש ומכ"מ מין לדקדק מכאן דהא דר"מ חייש למיעוטא היינו מלחומרא דמדחייש הכא לפילו להקל דהיינו [י] שלא [יט] נותנו לכהן דלא מזלינן בממון אחר הרוב ג"כ משום דלפילו לרוב [יט] מתעברות כשמגיעות לזמן הרחויות להתעבר שמסייע למיעוט ובפ' מין מעמידין (ע"ז דף לד:) גבי גביעת בית מוקיקי למר דר"מ חייש למיעוטא וגזר רובא אטו מיעוטא ולא גזר שמר מקומות אטו אותו מקום משמע דבאותו מקום נמי [כ] לאו מלחודייהו אלא מדלבנן מטעם גזירה אטו מיעוטא ובפ"ק דחולין (דף יב.) נמי דפריך לר"מ פסח וקדשים מאי לימיל דשרא רחמנא ולא קאמר בשר תאוה מאי לימיל למימר דשרא רחמנא משמע דמדלבנן חייש למיעוטא ולפילו גזר בשר תאוה בפסח וקדשים לא גזר דלא לפסר ולפ על פי שלא יכלו להעמיד שם גזירתם העמידוה היכא דלפסר ר"ע בדלחודייהו היכא דלפסר [כא] לפסר היכא דלא לפסר לבדוק לא לפסר לפ שלא לחודייהו דבדלחודייהו אין חילוק בין לפסר ללא לפסר לא היה לחכמים לאוס ולגזור היכא דלפסר כיון שרואו [כב] שוס מקום שלא חזו כגון היכא דלא לפסר ומיהו היכא דלחזקה מסייעא למיעוט נרמה לחייש ר"מ למיעוטו מדלחודייהו [כג] מדטהר גבי תינוק [ט] ועוד דומה להתיר בפרק כיסוי הדם (חולין דף פו:) לשחוט אותו ואת בנו מחר שמיטת חרם שוטה וקטן [מ] לפ על גב דאין רוב מעשיהן מקולקלין [כד] ול"ת בפרק הזהב (ב"מ דף נה:) גבי חמשה חומשין הן ממע דדמתי הוי מדלבנן לפילו לר"מ דקאמר עשו חיזוק לדבריהם ולמה לימו טבל דאוריימא דסמוך מיעוט אחין מעשרים לחזקה טבל וי"ל דאין זה חזקה דללמא כרבי יוסיעא [כה] עבדה שהכניסה במוך (נדרים דף נא.) ועוד דאין להחזיק שוס מלם ברשע בשביל מיעוט שאין מעשרין:

שיטה מקובצת

ג) לו לישמעאל טעית ותיבת לר' נמחק: ד) אלא אמרו סימן: ה) ואני איני אומר כן: ו) לסבריה כגון שטינפה: ז) מה"ד לימא בטינוף: ח) מכאן ולהלן הלכך: ט) תיבות אית ליה דזעירא נמחק: י) דלא נקט שטינפה בת ששה אית ליה דזעירא ואדרבי ישמעאל: יא) חדשים שלמים ימי: יב) הרוין והרוין בגימטריא: יג) לטהר בדבר: יד) לפנימים דבבהמה צריך: טו) תיבת קא נמחק: יז) בכור שינתן לכהן דאיכא חזקה דממונא דעדיפא: יח) להתעבר הס"ד ותיבות בר מתעברות נמחק: יט) למזבח מטעם רוב ומיהו: כ) למימר דלקולא לא: כא) שלא ליתנו לכהן: כב) דאיכא רוב דמתעברות כשמגיעות: כג) לא אסר מדאורייתא: כד) דאפשר לבדוק אפשר: כה) שיש מקום תיבת שום נמחק: כו) מדאורייתא מדמטהר גבי תינוק ועוד דרצה להתיר: כז) מקולקלין אלמא חייש למיעוטא מדאורייתא היכא דאיכא חזקה בהדה דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת ואם תאמר: כח) אושעיא עבד שהכניסה במרץ שלה ועוד:

ז א מיי' פ"ד מהלכות בכורות הלכה י' טוש"ע י"ד סימן שטו סעיף ז: